



HALKA AÇIK OLMAYAN ŞİRKETLERDE KAYITLI SERMAYE SİSTEMİNE GEÇİŞ ŞARTLARI

Ufuk ÜNLÜ(*)

1 - GİRİŞ

Şirketlerin, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun esas sermaye sistemindeki sermayenin artırılmasına ilişkin hükümlerine tabi olmaksızın yönetim kurulu kararı ile yeni pay çıkarmak suretiyle ulaşabilecekleri azami sermaye tavanını gösteren ve esas sözleşmelerinde yer alan sermaye, kayıtlı sermaye olarak ifade edilir.

Şirketlerin kayıtlı sermaye sistemini kabul etmelerine, kayıtlı sermaye sistemine geçmelerine, bu sistemde sermayelerini artırmalarına, kayıtlı sermaye tavanını yükseltmelerine, sistemden çıkmalarına veya çıkarılmalarına, yönetim kurulunun imtiyazlı ve primli paylar ihracına, rüçhan haklarını sınırlandırmasına ve diğer hususlara ilişkin usul ve esasları düzenlemek üzere 19/10/2012 tarih ve 28446 sayılı Resmi Gazete'de "Halka Açık Olmayan Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ" yayımlanmıştır.

Bu çalışmada, söz konusu tebliğ uyarınca halka açık olmayan şirketlerde kayıtlı sermaye sistemini kabul etme ve bu sisteme geçme şartları ile izin alma ve bu izin sonrası yapılacak işlemler hakkında açıklamalarda bulunulacaktır.

2- KAYITLI SERMAYE SİSTEMİNE GEÇME ŞARTLARI

Halka açık olmayan anonim şirketler, 28/07/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca, pay senetleri halka arz edilmiş olmayan veya halka arz edilmiş sayılmayan anonim şirketlerdir. Başlangıç sermayesi ise kayıtlı sermaye sistemini kabul eden şirketlerde, kuruluşta veya kayıtlı sermaye sistemine ilk geçildiğinde sahip olunması zorunlu sermayedir.

(*) Başbakanlık Müfettişi

Başlangıç sermayesi en az yüz bin Türk Lirası olan şirketler; Gümrük ve Ticaret Bakanlığından izin almak şartıyla kuruluşta kayıtlı sermaye sistemini kabul edebilirler veya sonradan esas sözleşmelerini değiştirerek kayıtlı sermaye sistemine geçebilirler. Dolayısıyla kayıtlı sermaye sistemine geçiş için kuruluşta veya esas sözleşmelerini değiştirmek şartıyla sonradan olmak üzere iki farklı yol kabul edilmiştir.

Sisteme geçiş için birtakım şartlar öngörülmüştür. Kayıtlı sermaye sistemine geçecek şirketlerde çıkarılmış sermayenin tamamının ödenmiş olması ve sermayenin karşılıksız kalmamış olması şarttır. Kuruluşta kayıtlı sermaye sistemini kabul edecek şirketlerde ise başlangıç sermayesinin tamamının ödenmiş olması gerekir.

Kayıtlı sermaye sistemini kabul etmek veya bu sisteme geçmek isteyen şirketlerin esas sözleşmelerinde en az;

- a) Başlangıç sermayesi,
- b) En fazla beş yıl olmak üzere yönetim kuruluna verilen sermayeyi kayıtlı sermaye tavanına kadar artırma yetkisinin süresi, sürenin başlangıç ve bitiş tarihleri,
- c) Kayıtlı sermaye tavanı,
- ç) Yönetim kurulunun sermaye artırımına ilişkin kararının ne şekilde ilan edileceği, hususlarının belirtilmesi zorunludur.

Şirket yönetim kuruluna imtiyazlı veya itibari değerinin üzerinde pay çıkarma ya da rüçhan haklarını sınırlandırma yetkisi verilecek ise, buna ilişkin hükümlerin de esas sözleşmede yer alması zorunludur. Bununla beraber, kayıtlı sermaye tavanı başlangıç sermayesinin beş katından fazla olamaz. Kayıtlı sermaye tavanı, çıkarılmış sermayenin kayıtlı sermaye tavanına ulaşmış olmadığına bakılmaksızın esas sözleşme değiştirilerek yükseltilebilir. Kayıtlı sermaye sisteminin kabul edilmesinden veya sisteme geçilmesinden sonra izleyen dönemlerde kayıtlı sermaye tavanı, esas sözleşmenin değiştirileceği genel kurul toplantısı sırasındaki çıkarılmış sermayenin en fazla beş katı olarak belirlenebilir.

En fazla beş yıl olmak üzere yönetim kuruluna verilen sermayeyi kayıtlı sermaye tavanına kadar artırma yetkisinin süresinin dolmasından sonra, yönetim kurulunun sermaye artırım kararı alabilmesi için esas sözleşmenin değiştirilerek yönetim kuruluna yeniden yetki süresi belirlenmesi şarttır. En geç yetki süresinin dolduğu yıl genel kurul toplantısında yetki süresine ilişkin esas sözleşme değişikliği yapmayan şirketler kayıtlı sermaye sisteminden çıkmış sayılırlar. Esas sözleşmede belirlenen yetki süresi içinde yönetim kurulunun değişmesi, yönetim kuruluna verilen yetkiyi ortadan kaldırmaz.

Kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği Gümrük ve Ticaret Bakanlığı iznine tabi olan şirketlerin dışındaki şirketlerde, kayıtlı sermaye tavanının artırılmasına ve sermaye artırım hususunda yönetim kuruluna verilen yetkinin süresinin uzatılmasına ilişkin esas sözleşme değişiklikleri Bakanlığın iznine tabi değildir. Kayıtlı sermaye sisteminden çıkmış sayılan şirketlerin bundan sonra gerçekleştirecekleri sermaye artırımlarında, 6102 sayılı Kanunun esas sermayenin artırılmasına dair hükümleri uygulanır.

3- İZİN ve BU İZİNDEN SONRA YAPILACAK İŞLEMLER

Kayıtlı sermaye sistemini kabul etmek veya bu sisteme geçmek isteyen şirketler, İç Ticaret Genel

Müdürlüğüne başvurarak izin alırlar. Bu izin; Kanununun 333 üncü maddesi¹ uyarınca kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği izne tabi olan şirketlere, kuruluş veya esas sözleşme değişikliği izni ile birlikte verilir. Kayıtlı sermaye sistemine kabul edilmesine veya bu sisteme geçmesine izin verilen şirketlerin kayıtlı sermaye tavanı içinde yapacakları sermaye artırımlarında Gümrük ve Ticaret Bakanlığı izni aranmaz.

Kuruluşta kayıtlı sermaye sistemini kabul edecek şirketler izin başvurusunda;

a) Şirket kurucularının imzaları noterce onaylanmış esas sözleşme örneğini,

b) Başlangıç sermayesinin tamamen ödendiğine dair banka mektubunu,

c) Esas sözleşme ile yönetim kuruluna imtiyazlı veya itibari değerinin üzerinde pay çıkarma veya rüçhan hakkını sınırlandırma yetkilerinin verilmesi halinde, bunların ve kayıtlı sermaye sisteminin kabul edilmesinin gerekçelerini içeren kurucular tarafından imzalanmış beyanı, dilekçe ekinde vereceklerdir.

Kayıtlı sermaye sistemine geçmek isteyen şirketler izin başvurusunda;

a) Yürürlükte bulunan, tüm değişiklikleri içeren ve tek bir metin haline getirilmiş, şirketi temsile yetkili kişilerce onaylanmış esas sözleşme örneğini,

b) Şirket yönetim kurulunca hazırlanmış esas sözleşmede yer alacak kayıtlı sermaye maddesi taslağı ile esas sözleşmesinin kayıtlı sermaye sistemine uyum sağlaması için değişmesi gereken diğer maddelerine yönelik değişiklik taslaklarını,

c) Şirket sermayesinin tamamen ödendiğine ve sermayenin karşılıksız kalmadığına ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporunu,

ç) Son üç yıla ait bilanço ve gelir tablosunu,

d) Esas sözleşme ile yönetim kuruluna imtiyazlı veya itibari değerinin üzerinde pay çıkarma veya rüçhan hakkını sınırlandırma yetkilerinin verilmesi halinde, bunların ve kayıtlı sermaye sistemine geçilmesinin gerekçelerini içeren şirketi temsile yetkili kişilerce imzalanmış beyanı,

e) Bağımsız denetime tabi olan şirketlerde denetleme raporunu dilekçe ekinde vereceklerdir.

Şirketlerin başvuruları ile ilgili İç Ticaret Genel Müdürlüğüne yapılacak değerlendirmelerde, 6102 sayılı Kanunun genel amaç ve ilkeleri, anılan Tebliğ hükümleri, piyasanın gerekleri, kayıtlı sermaye sisteminin gayesi, ortakların hak ve yararları, şirketin yasal yükümlülüklerine uyma durumu gibi hususlar göz önünde bulundurulur.

Kayıtlı sermaye sistemine geçmek için Gümrük ve Ticaret Bakanlığından izin alındıktan sonra genel kurul, usulüne uygun olarak toplantıya çağırılır. Genel kurul, 6102 sayılı Kanununun 421'inci maddesinin birinci fıkrasındaki² nisaplarla, şirketin kayıtlı sermaye sistemine geçilmesine ilişkin esas sözleşme

¹ İzin

MADDE 333- (1) Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca yayımlanacak tebliğle, faaliyet alanları belirlenip, ilan edilecek anonim şirketler Gümrük ve Ticaret Bakanlığının izni ile kurulur. Bu şirketlerin esas sözleşme değişiklikleri de aynı Bakanlığın iznine bağlıdır. Bakanlık incelemesi sadece kanunun emredici hükümlerine aykırılık bulunup bulunmadığı yönünden yapılabilir. Bunun dışında hukuki konumu, niteliği ve işletme konusu ne olursa olsun anonim şirketin kuruluşu ve esas sözleşme değişiklikleri herhangi bir makamın iznine bağlanamaz.

² Esas sözleşme değişikliklerinde toplantı ve karar nisapları

MADDE 421-(1) Kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. İlk toplantıda öngörülen toplantı nisabı elde edilemediği takdirde, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir. İkinci toplantı için toplantı nisabı, şirket sermayesinin en az üçte birinin toplantıda temsil edilmesidir. Bu fıkrada öngörülen nisapları düşüren veya nispi çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümleri geçersizdir...

değişikliklerini karara bağlar. Kayıtlı sermaye sistemine geçiş, yönetim kuruluna verilen yetki süresinin uzatılması veya kayıtlı sermaye tavanının artırılmasına ilişkin olarak yapılacak esas sözleşme değişikliklerinin, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edici nitelikte olması halinde, bu kararın anılan pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda onanması zorunludur. Bu durumda 6102 sayılı Kanunun 454 üncü maddesi³ hükmü uygulanır. Genel kurulca onaylanan esas sözleşme değişiklikleri ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir.

4- SONUÇ

Halka açık olmayan şirketlerde kayıtlı sermaye sistemine geçiş şartları, Halka Açık Olmayan Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ ile düzenlenmiştir. Kuruluş aşamasında yahut kurulduktan sonra esas sözleşmelerini değiştirerek kayıtlı sermaye sistemine geçmek isteyen şirketlerin ayrıntıları yukarıda açıklanan ve anılan tebliğde bahsedilen şartlara uymaları zorunludur.

³ İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu

MADDE 454- (1) Genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda yetki verilmesine dair kararıyla yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise bu karar anılan pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda, aşağıdaki hükümler uyarınca, alacakları bir kararla onanmadıkça uygulanamaz.

(2) Yönetim kurulu, en geç genel kurul kararının ilan edildiği tarihten itibaren bir ay içinde özel kurulu toplantıya çağırır. Aksi hâlde, her imtiyazlı pay sahibi yönetim kurulunun çağrı süresinin son gününden başlamak üzere, onbeş gün içinde, bu kurulun toplantıya çağırılmasını şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden isteyebilir.

(3) Özel kurul imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışının çoğunluğuyla toplanır ve toplantıda temsil edilen payların çoğunluğuyla karar alır. İmtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edildiği sonucuna varılırsa karar gerekçeli bir tutanakla belirtilir. Tutanağın on gün içinde şirket yönetim kuruluna teslimi zorunludur. Tutanakla birlikte, genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy verenlerin, en az nisabı oluşturan sayıda imzalarını içeren liste ile bu maddenin sekizinci fıkrası hükmü gereği açılacak dava için geçerli olmak üzere ortak bir tebligat adresi de yönetim kuruluna verilir. Tutanak, birlikte verilen bilgilerle beraber tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilir. Bu hükümdeki şartlara uyulmadığı takdirde özel kurul kararı alınmamış sayılır.

(4) Genel kurulda, imtiyazlı payların sahip veya temsilcileri, esas sözleşmenin değiştirilmesine, üçüncü fıkrada öngörülen toplantı ve karar nisabına uygun olarak olumlu oy vermişse ayrıca özel toplantı yapılmaz.

(5) Çağrıya rağmen, süresi içinde özel kurul toplanamazsa, genel kurul kararı onaylanmış sayılır.

(6) Özel kurul toplantısında, 407 nci maddenin üçüncü fıkrası çerçevesinde, Bakanlık temsilcisi de hazır bulunur ve tutanağı imzalar.

(7) Yönetim kurulu, özel kurulun onaylamama kararı aleyhine, karar tarihinden itibaren bir ay içinde, genel kurulun sözü konusu kararının pay sahiplerinin haklarını ihlal etmediği gerekçesi ile, bu kararın iptali ile genel kurul kararının tescili davasını, şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde açabilir.

(8) İptal davası, genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy kullananlara karşı yöneltilir.